

S spremembami in dopolnitvami Zakona o vojaški dolžnosti bomo omogočili dolgoročno in stabilno popolnjevanje vseh struktur Slovenske vojske

Zakon o vojaški dolžnosti (v nadaljnjem besedilu: ZVojD) celovito ureja izvajanje vojaške dolžnosti v skladu z Zakonom o obrambi. Vojaška dolžnost je urejena kot temeljna državljanska dolžnost na področju obrambe države. S spremembami in dopolnitvami ZVojD leta 2002 se je ob prehodu na poklicno popolnjevanje Slovenske vojske (v nadaljnjem besedilu: SV) začelo postopno opuščanje izvajanja posameznih sestavin vojaške dolžnosti v miru in določeni so bili razlogi, zaradi katerih se lahko ponovno uveljavijo posamezne sestavine ali vojaška dolžnost kot celota. Z zakonom je bilo določeno, da odločitev o ponovni uvedbi izvajanja posameznih sestavin vojaške dolžnosti sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije ob povečani nevarnosti napada na državo oziroma ob neposredni vojni nevarnosti ali ob razglasitvi vojnega ali izrednega stanja.

Stanje pri popolnjevanju vseh struktur Slovenske vojske je bilo v preteklem obdobju negativno. Vse analize, ki so bile pripravljene v zadnjih letih, kažejo, da je obstoječi sistem popolnjevanja dolgoročno nevdzdržen in da je treba sprejeti ukrepe, ki bodo negativni trend obrnili, v nasprotnem primeru bo treba razmisliti o spremembi sistema popolnjevanja. O tem govori tudi Bela knjiga.

S spremembami obrambne zakonodaje, sprejeto novela Zakona o obrambi in novelama Zakona o službi v Slovenski vojski ter Zakona o vojaški dolžnosti, ki sta v zaključni fazi priprave, želimo omogočiti dolgoročno stabilno popolnjevanje vseh struktur Slovenske vojske in doseganje njenega načrtovanega obsega. Prvi rezultati pozitivnih sprememb so bili že vidni pri popolnjevanju SV v letu 2020.

Tako smo z lani sprejeto novelo Zakona o obrambi uredili status pripadnikov SV po dopolnjenem 45. letu ter njihov prehod v druge državne organe. S pripravljeno novelo Zakona o Službi v SV želimo predvsem urediti stanje na področju delovnega časa na misijah, dodatek zaradi prepovedi stavke ter izboljšati celostno skrb za pripadnike SV.

Ključni cilj novele Zakona o vojaški dolžnosti, ki je tudi v postopku sprejemanja pa je, da povečamo interes državljanek in državljanov Republike Slovenije za prostovoljno služenje vojaškega roka in s tem zagotovimo večje število usposobljenih državljanov za obrambo države. S spremembami zakona želimo vključevanje v prostovoljno služenje vojaškega roka omogočiti čim širšemu krogu zainteresiranih državljanov.

S spremembami 62.e člena ne uvajamo splošne vojaške obveznosti

S spremembami smo predvideli tudi možnost ponovne uvedbe posameznih ali vseh sestavin vojaške dolžnosti tudi v miru ob izrednem poslabšanju varnostnega okolja, ob tem, kar sicer predvideva že sedaj veljavni zakon v 62.e členu, ko možnost uvedbe posameznih ali vseh sestavin vojaške dolžnosti določa ob povečani nevarnosti napada na državo oziroma neposredni vojni nevarnosti ali ob razglasitvi vojnega oziroma izrednega stanja.

Identična rešitev je bila predlagana v predlogu Zakona o obrambi leta 2017, ki je v Državnem zboru prestal prvo obravnavo.

Dejstvo je, da se varnostno okolje spreminja, kar še posebej izpostavlja Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV), ki jo je Državni zbor sprejel na predlog prejšnje vlade. ReSNV med drugim tudi določa, da bo eno izmed temeljnih vodil pri odzivanju Republike Slovenije na ogrožanja nacionalne varnosti nadaljnja krepitev in odpornost obrambnih zmogljivosti ter prilagajanje njihovega obsega zahtevam spremenjenega varnostnega okolja.

S tem dodatnim členom se dopolnjuje prvi odstavek 62.e člena Zakona o vojaški dolžnosti, ki določa, da odločitev o ponovni uvedbi vseh sestavin vojaške dolžnosti sprejme državni zbor na predlog vlade ob povečani nevarnosti napada na državo oziroma neposredni vojni nevarnosti ali ob razglasitvi vojnega ali izrednega stanja. S predlagano dopolnitvijo se poleg dosedanjih možnosti omogoča njena ponovna uvedba tudi v primeru izrednega poslabšanja varnostnega okolja, o čemer na predlog Vlade RS odloči Državni zbor RS.

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o vojaški dolžnosti v nasprotju z mnenji, ki se pojavljajo v javnosti, nikakor ne pomeni ponovnega uvajanja vojaške dolžnosti. Ravno nasprotno, v izogib ponovnemu služenju vojaškega roka se s spremembami na področju izvajanja prostovoljnega služenja vojaškega roka in s tem povezanimi motivacijskimi ukrepi, želi povečati interes za prostovoljno služenje vojaškega roka (v nadaljevanju PSVR) in tako zagotoviti več usposobljenih državljanov za popolnjevanje vseh struktur SV, vključevanje v PSVR pa omogočiti čim širšemu krogu zainteresiranih državljanov, ki izpolnjujejo predpisane pogoje.

Koncept enotnega usposabljanja za vstop v SV na podlagi prostovoljnega služenja vojaškega roka

V Ministrstvu za obrambo smo konec lanskega leta pripravili Koncept enotnega usposabljanja za vstop v SV na podlagi PSVR. Izhodišče pri pripravi koncepta je atraktivnost programa usposabljanja, enovitost statusa, vstopnih pogojev, pogodbe in programa PSVR za vse, ki si

želi vstopiti v SV, ne glede na kasnejši status (vključitev v stalno sestavo SV ali prostovoljno rezervno sestavo SV).

Program temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja (TVSU), ki je razdeljen na 1. fazo (5 tednov), 2. fazo (6 tednov) in 3. fazo (2 tedna), bo s potrditvijo koncepta postal edina vstopna točka za opravljanje vojaške službe v SV. Usposabljanje bo potekalo nepretrgoma, izhodi so odobreni kot nagrada. Po uspešno zaključeni 1. fazi, ki prinaša vojaško evidenčno dolžnost R11100 – vojak rezerve, imajo udeleženci neposredno možnost, da se vključijo v 2. fazo programa, kjer ob izpolnjevanju dodatnih pogojev v skladu z veljavno normativno ureditvijo pridobijo vojaško evidenčno dolžnost R11101 – vojak strelec rezerve, s čimer lahko opravljajo vojaško službo v prostovoljni rezervni sestavi SV. Za zaposlitev v stalni sestavi SV pa je potrebno opraviti 3. fazo. Dodatna specialistična usposabljanja se izvajajo po programu osnovnega vojaškega strokovnega usposabljanja za pridobitev VED A11101 – vojak pehote.

Z novim konceptom enotnega usposabljanja za vstop v SV želimo povečati število državljanov Republike Slovenije na PSVR, da bi zagotovili dolgoročno vzdržno število pripadnikov rezervne sestave in tudi stalne sestave SV. Obenem pa bomo mladim ponudili prenovljen pristop in kakovostno, dinamično, zanimivo in predvsem koristno usposabljanje, s čimer nameravamo povečati zanimanje za vojaški poklic. Ob vojaškem usposabljanju si bodo mladi lahko fakultativno pridobili znanja iz prve pomoči, gasilskih vsebin, cestno prometnih predpisov ter opravili zdravniški pregled za vozniški izpit ipd.

S programom temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja vzpostavljamo pogoje, da mladi po zaključenem programu usposabljanja lahko nadaljujejo usposabljanje za vključitev v pogodbeno rezervno sestavo in za poklicno delo v SV, dolgoročno pa se na ta način vzpostavi

kadrovski bazen za zagotavljanje vojaške strateške rezerve ter s krajšim dodatnim usposabljanjem izpolnijo pogoji za zaposlitev v SV.

Program temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja bo tako postal edina vstopna točka v SV. To pomeni, da bodo vstopni pogoji poenoteni za različne kategorije, poenotena bosta status ter izvedba programa temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja s ciljem doseganja standardov usposobljenosti kandidatov po posameznih fazah za zagotavljanje širše usposobljenosti državljanov, usposobljenost prostovoljne pogodbene rezerve in za poklicno opravljanje vojaške službe v SV.

Kandidati, ki bodo uspešno opravili predvidene programe usposabljanja v času PSVR, bodo prejeli denarno nagrado. Prejemke bomo po opravljenih fazah povišali za primerljivo vrednost 30 ur vožnje za pridobitev vozniškega izpita. Dodatno nagrado bodo kandidati lahko porabili za opravljanje praktičnega dela vozniškega izpita (zdravniški izpit in teoretični del bosta del usposabljanja) oziroma za pokritje stroškov, če so izpit že prej opravili.

Če povzamemo: Z novelo Zakona o vojaški dolžnosti spreminjamo štiri člene sedanjega zakona:

1. Da bi zagotovili čim širšo bazo državljanov z osnovnim vojaškim znanjem, ki se lahko vključijo v različne strukture Slovenske vojske, predlagamo dvig starostne meje za sodelovanje v rezervni sestavi Slovenske vojske v okviru vojaške dolžnosti, in sicer za moške s 50 let na 55 let, za častnike s 60 na 63 let ter za ženske s 40 na 55 let.
2. Na prostovoljno služenje vojaškega roka bomo lahko napotili nabornike do konca koledarskega leta, v katerem dopolni 30 let. S tem možnost napotitve, glede na trenutno stanje, podaljšujemo za 3 leta.
3. Da bi dosegli čim večji interes za PSVR, se prostovoljno služenje vojaškega roka izvaja po programu predhodnega temeljnega vojaškega usposabljanja, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka in ki obsega tri faze. Prostovoljno služenje vojaškega roka se izvaja po prvih dveh fazah tega programa, ki se lahko izvajata samostojno in traja skupaj 11 tednov. Po opravljenem PSVR državljan izpolnjuje pogoje za opravljeno temeljno vojaško strokovno usposabljanje za vključitev v prostovoljno pogodbeno rezervo in ima priznan vojaški rok po zakonu o vojaški dolžnosti, vendar pa ne kot izpolnjen posebni pogoj za poklicno opravljanje vojaške službe po zakonu, ki ureja obrambo države. Tretjo fazo predhodnega temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja tako opravi le kandidat za poklicno opravljanje vojaške službe v okviru postopka o zaposlitvi.
4. Poleg dosedanjih možnosti se omogoča ponovna uvedba izvajanja posameznih ali vseh sestavin vojaške dolžnosti tudi v miru, pri čemer se ponovna uvedba vojaške dolžnosti nanaša na otežene oziroma spremenjene razmere. V tem smislu je uporabljen pojem iz veljavne Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025, ki govori o izrednem poslabšanju varnostnega okolja.

Služba za strateško komuniciranje MORS